

Opakování

1) a) $8 - (-5) = 13$ $7 \cdot (-3) = -21$ $(-1,4) \cdot 6 = -8,4$ $28 : (-4) = -7$
b) $6 + (-9) = -3$ $(-0,8) - (0,8) = -1,6$ $15 : 0,25 = 60$ $8,53 + 1,2 = 9,73$

c) $\frac{1}{6} + \frac{2}{5} = \frac{5+12}{30} = \frac{17}{30}$ $\frac{3}{4} \cdot \frac{1}{2} = \frac{3}{8}$

$\frac{3}{4} - 1\frac{2}{9} = \frac{3}{4} - \frac{11}{9} = \frac{27-44}{36} = \frac{17}{36}$

$1,3 \cdot \frac{2}{3} = \frac{13}{10} \cdot \frac{2}{3} = \frac{13}{15}$

d) $6 \cdot (-4) - (-15 : 5) = -24 - (-3) = -21$ $15 - (-16 : 0,8) = 15 - (-20) = 15 + 20 = 35$

e) $[(3\frac{1}{10} : 2\frac{1}{15})] : [(2,2 - 1\frac{3}{5})] = (\frac{31}{10} : \frac{31}{15}) : (\frac{22}{10} - \frac{8}{5}) = (\frac{31}{10} \cdot \frac{15}{31}) : (\frac{22-16}{10}) = \frac{3}{2} : \frac{6}{10} = \frac{3}{2} \cdot \frac{10}{6} = \frac{5}{2}$

2) 253 cihel (jedna paleta) váží 987 kg. Kolik váží 50 cihel?

253 cihel ..... 987 kg (přímá úměrnost)

50 cihel..... x

-----

1 cihla ..... 987 : 253 = 3,9 (po zaokrouhlení)

50 cihel ..... 50 · 3,9 = 195

nebo

$x : 987 = 50 : 253$

$x = 987 \cdot \frac{50}{253}$

$x = 195$

50 cihel váží 195 kg.

Sem zadejte rovnici.

3) Věrka si v knihovně půjčila knihu. Kdyby denně četla 24 stránek, přečetla by knihu za 6 dní. Kolik dní bude knihu číst, jestliže přečte denně 36 stránek? Kolik stran má kniha?

24 stránek ..... 6 dní (nepřímá úměrnost)

36 stránek X

$24 \cdot 6 = 144$

$144 : 36 = 4$

nebo

$$x : 6 = 24 : 36$$

$$x = 6 \cdot \frac{24}{36} = 4$$

Věrka bude číst knihu 4 dny, kniha má 144 stran.

- 4) Byl jeden král a ten měl tři syny. Nejdříve se rozhodl rozdělit svůj zlatý poklad v poměru 3 : 2 : 1 podle věku, pak mu však něco přeletělo přes nos, své původní rozhodnutí odvolat a zlatý poklad rozdělil v poměru 4 : 3 : 2 (opět podle věku). Jeden ze synů tak dostal o tři zlaté cihly méně. Který z nich to byl? Kolik zlatých cihel měl králův zlatý poklad? V obou případech bylo dělení takové, že nebylo nutné žádnou ze zlatých cihel dělit a žádná nezbyla.

Původní postupný poměr 3 : 2 : 1 dává součet 6, počet zlatých cihel musí být dělitelný číslem 6. Nový postupný poměr 4 : 3 : 2 dává součet 9, počet zlatých cihel musí být dělitelný číslem 9. Počet cihel musí být dělitelný společným násobkem čísel 6 a 9, tedy 18; 36; 54 atd.

a) 18 cihel:

původně

nejstarší : prostřední : nejmladší

$$3 : 2 : 1$$

$$3+2+1 = 6$$

$$18 : 6 = 3$$

$$3 \cdot 3 = 9$$

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$1 \cdot 3 = 3$$

počty cihel 9 : 6 : 3

nově

nejstarší : prostřední : nejmladší

$$4 : 3 : 2$$

$$4+3+2 = 9$$

$$18 : 9 = 2$$

$$4 \cdot 2 = 8$$

$$3 \cdot 2 = 6$$

$$2 \cdot 2 = 4$$

počty cihel 8 : 6 : 4

Žádný ze synů nedostane v novém dělení o 3 cihly méně.

b) 36 cihel

původně

nejstarší : prostřední : nejmladší

$$3 : 2 : 1$$

$$3+2+1 = 6$$

$$36 : 6 = 6$$

počty cihel 18 : 12 : 6

nově

nejstarší : prostřední : nejmladší

$$4 : 3 : 2$$

$$4+3+2 = 9$$

$$36 : 9 = 4$$

počty cihel 16 : 12 : 8

Žádný ze synů nedostane v novém dělení o 3 cihly méně.

c) 54 cihel

původně
nejstarší : prostřední : nejmladší
3 : 2 : 1
 $3+2+1 = 6$
 $54 : 6 = 9$
počty cihel 27 : 18 : 9

nově
nejstarší : prostřední : nejmladší
4 : 3 : 2
 $4+3+2 = 9$
 $54 : 9 = 6$
počty cihel 24 : 18 : 12

Nejstarší syn v novém dělení dostane o 3 cihly méně. Králův poklad měl 54 cihel.

5) Úlohy s procenty:

a) Vypočti 17 % z 250

$1\% \dots\dots 250 : 100 = 2,5$
 $17\% \dots\dots 17 \cdot 2,5 = 42,5$

17 % je 42,5.

b) Ze kterého čísla 12 % je 42?

$1\% \dots\dots\dots 42 : 12 = 3,5$
 $100\% \dots\dots 100 \cdot 3,5 = 350$

Hledané číslo je 350, protože 12 % z 350 je 42.

c) Kolik procent je 86 metrů z 250 metrů?

250 m ..... 100 %
86 m x

$1\% \dots\dots\dots 250 : 100 = 2,5$
 $x\% \dots\dots\dots 86 : 2,5 = 34,4$

86 m je 34,4 procent.

6) Tričko stálo 250 Kč. Bylo o 14 % zlevněno. Kolik stojí po slevě?

250 Kč ..... 100 %
14 % X

 $14 \cdot 2,5 = 35$
 $250 - 35 = 215$

nebo

250 Kč ..... 100 %

86 % x

$86 \cdot 2,5 = 215$

Tričko po slevě stojí 215 Kč.

- 7) Teta Kateřina zdělila 120 000 Kč. Polovinu částky rozdala dětem a z toho, co jí zbylo, dvě pětiny prohrála v kasinu. Kolik procent zděděných peněz jí zbylo?

polovina ze 120 000 Kč = 60 000 Kč, zbývá 60 000 Kč

$\frac{2}{5}$ ze 60 000 Kč = 24 000 Kč ..... prohrála v kasinu

60 000 Kč – 24 000 Kč = 36 000 Kč ..... tetě zbylo

120 000 Kč ..... 100 %

36 000 Kč x

-----

1 % ..... $120\,000 : 100 = 1\,200$

x % ..... $36\,000 : 1\,200 = 30$

Tetě zbylo 30 % zděděných peněz.